

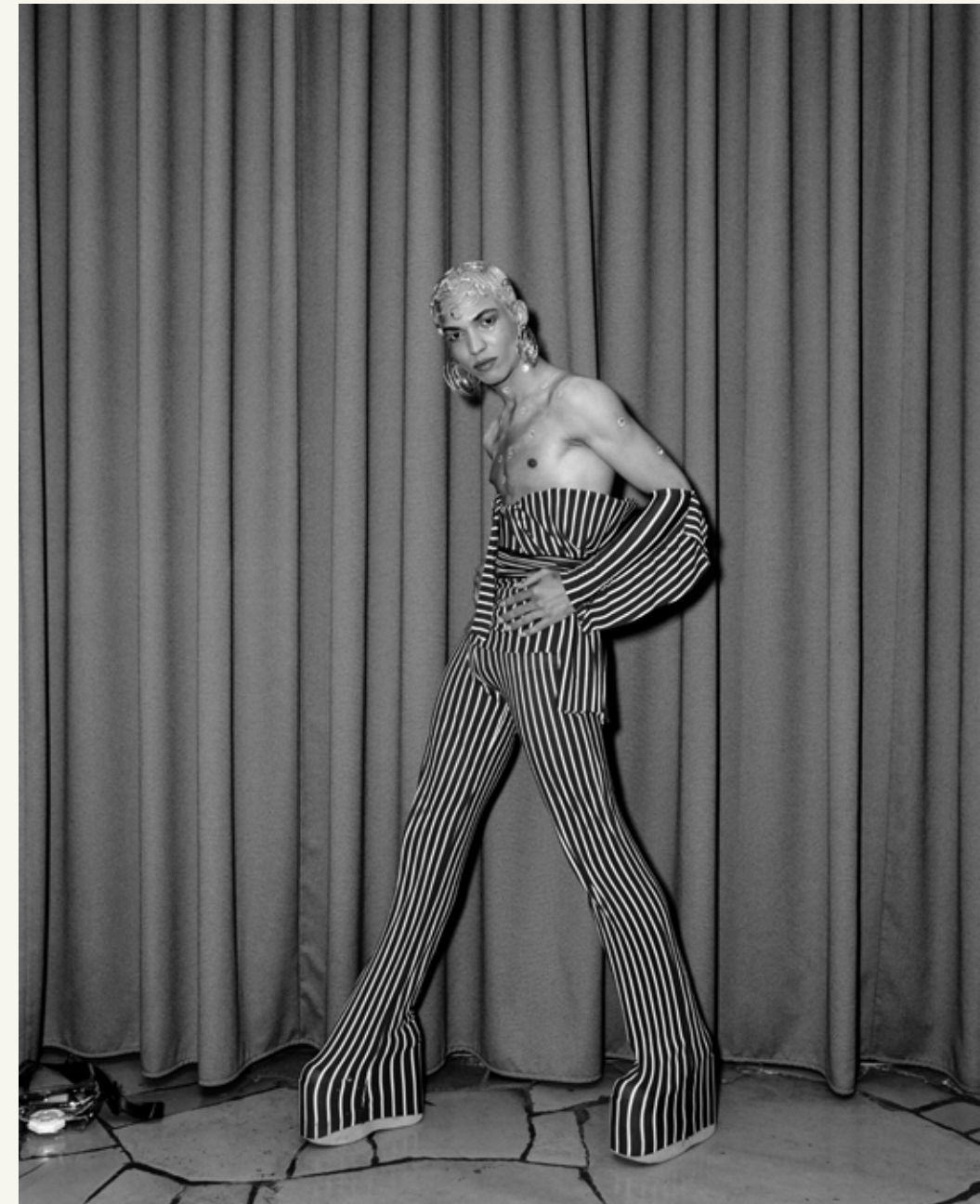
Wat de schilderkunst al had, heeft de fotografie nu ook: een eregalerij, in het Nederlands Fotomuseum in Rotterdam. Mét aandacht voor meerstemmigheid!

Door Mirjam van der Linden

Anders kijken naar iconen

Zoals de schilderkunst al haar eregalerij in het Rijksmuseum had, heeft de fotografie nu haar lofzang in het Nederlands Fotomuseum. Met de tentoonstelling 'Eregalerij van de Nederlandse fotografie', over de ontwikkeling van de Nederlandse fotografie vanaf 1842, wordt fotografie voor het eerst op zo'n voetstuk geplaatst. Een vijfkopige selectiecommissie scrolde door tienduizenden beelden, ook van collega-instellingen, en selecteerde uiteindelijk 99 iconische foto's op basis van artistieke en maatschappelijke relevantie, vernieuwing en meerstemmigheid. Voor meer-

stemmigheid hadden ze een goeie aan curator Guinevere Ras (28), die dankzij het Conservatoren Stipendium van het Cultuurfonds nu een baan bij het museum heeft en de commissie ondersteunde als secretaris. Zij is afgestudeerd op het begrip meerstemmigheid, dat ze – naast het bredere 'culturele diversiteit' – specifiek gebruikt in het kader van narrativiteit. Zijn de verhalen die we vertellen meerstemmig genoeg, adresseren ze niet een eenzijdig deel van de bevolking? Haar selectie van vijf beelden voor dit artikel onderstreept het inclusieve karakter van de eregalerij.

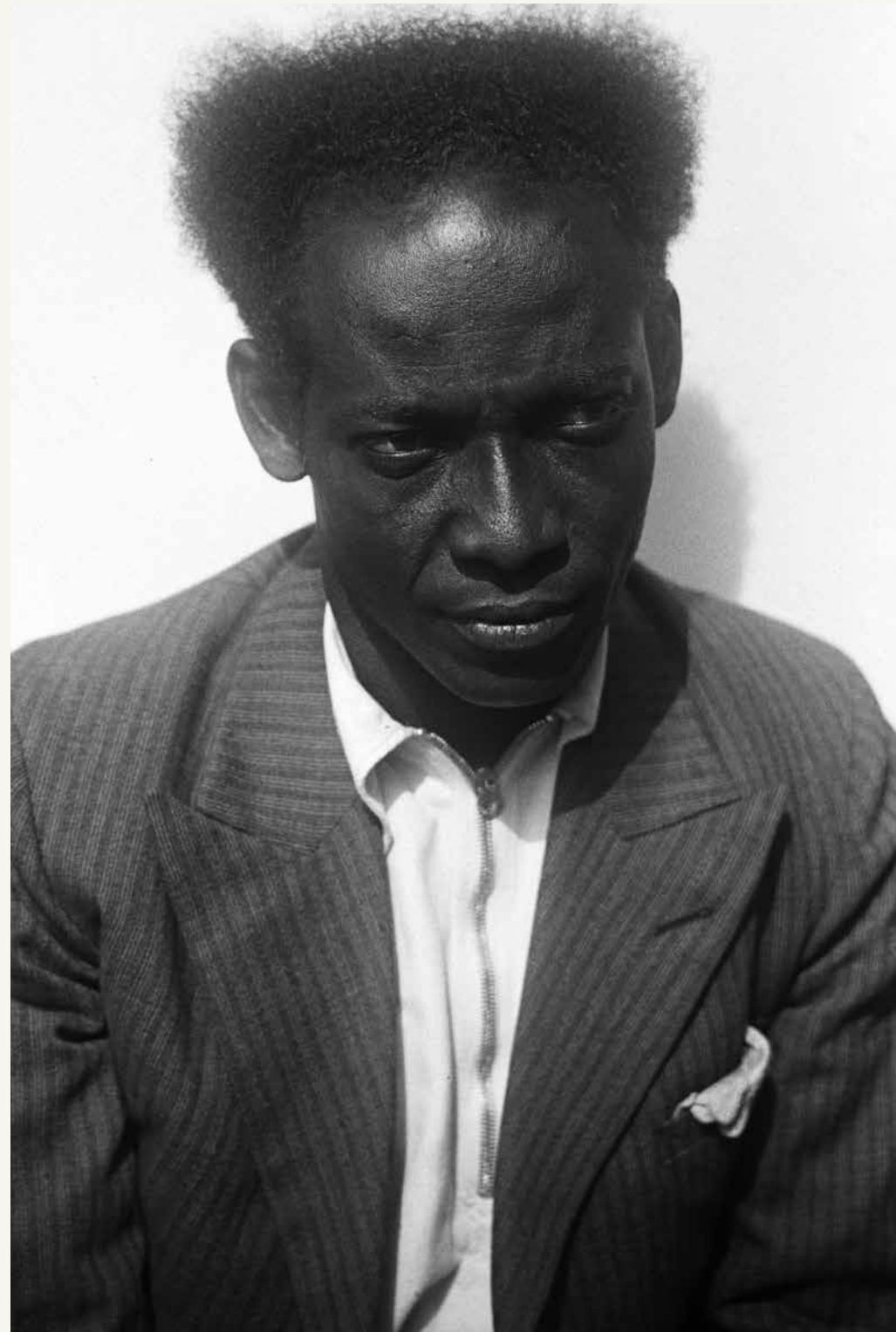

OPULENCE, RITCHY PRINCESS OF THE HOUSE OF LADURÉE AT THE 'ON THE COVER OF VOGUE' BALL UNDER DIRECTION BY ZUEIRA MIZRAHL, BERLIN (2018, DUSTIN THIERRY).

"Dit beeld vind ik vooral belangrijk vanwege zijn maatschappelijke waarde. We zien Ritchy Princess, tijdens een event van de Berlijnse ballroomscene. Op dit soort feesten kun je er op je allermooist uitzien, precies zoals jij dat wilt. In een gewoon café zou Ritchy Princess niet zomaar

binnen kunnen lopen, in de ballroom is die veiligheid er wel. Hier kan iedereen zijn wie hij is. Er is in Nederland veel geweld tegen de lgbtqi+-gemeenschap, tot moord aan toe. Mensen uit de ballroom verdienen een plek in de eregalerij juist omdat ze in de samenleving niet tot de norm behoren. Verder is het natuurlijk ook een prachtige foto: met een sterke uitstraling door de blik van Ritchy Princess en de driehoek waarin ze staat, en esthetisch aantrekkelijk door de strepen op haar kleding. Het heeft iets van een fashionshoot."

PORTRET VAN ANTON DE KOM (1933, PIET ZWART).

“Dit portret van de Surinaamse antikoloniale schrijver en verzetsman Anton de Kom, gemaakt voor de omslag van zijn boek ‘Wij slaven van Suriname’ dat in 1934 verscheen, is iconisch geworden. Het is een eigen leven gaan leiden als symbool voor de strijd tegen onrecht. Ook bij de recente Black Lives Matter-protesten is de foto veelvuldig gebruikt. De Kom kwam in 1921 naar Nederland en kende Piet Zwart

van het politieke tijdschrift ‘Links Richten’. Zwart kennen we vooral als grafisch vormgever, minder als fotograaf. Toch zie je ook hier duidelijk zijn handschrift: iets van bovenaf gefotografeerd en haarscherp, dat past bij de Bauhausstijl waarin hij graag werkte. Leuk weetje: de witte achtergrond is gewoon een laken. Zwart heeft de foto zelf ‘gecropt’, bijgesneden, maar de originele versie laat zien dat de foto buiten is genomen, voor een muur waar ze dat laken tegenaan hebben gehangen.”

“Deze foto is in opdracht van de plantage-eigenaar gemaakt”

ARBEIDERSWONINGEN EN APOTHEEK OP PLANTAGE GEYERSVLIJT, PARAMARIBO, SURINAME (CIRCA 1920, AUGUSTA CURIEL).

“Augusta Curiel, de fotograaf, was een zwarte Surinaamse vrouw. Nog vol in het koloniale tijdperk verdiende zij haar brood met fotografie. Hoe bijzonder! Het laagdrempelige van fotografie spreekt me enorm aan. Op een voor veel mensen aansprekende manier kan fotografie andere perspectieven op de geschiedenis laten zien. Hoewel je kritisch moet blijven, want in hoeverre is een foto objectief? Deze

foto bijvoorbeeld is in opdracht van de plantage-eigenaar gemaakt. Die wilde zijn rijkdom showen. Het beeld is super geënceneerd. De mensen staan klaar, in formatie bijna. Alles is symmetrisch, ordelijk, en het perspectief is hoog. Ik zie al voor me hoe Augusta en haar zus Anna – assistenten hadden ze niet – de loodzware glasnegatiefapparaat in de hitte een heuvel op hebben gesjouwd. Het is een vredig en toch veelzeggend plaatje geworden. De slavernij is in 1920 al bijna zestig jaar afgeschaft, maar er worden nog steeds contractarbeiders uit Indonesië gehaald – zie de hoofddoeken en sluiers. En de arbeiders wonen op hun werk.”

DE HANDELSKADE, WILLEMSTAD, CURAÇAO (1885-1890, FOTOSTUDIO SOUBLETTE ET FILS).

"Ik ben geboren op Curaçao, dat in de tijd van deze foto een kolonie van Nederland was. Delen van de Handelskade in Willemstad die je hier ziet, zijn er nog steeds. Tot zo'n twintig jaar daarvoor werden er tot slaaf gemaakten verhandeld. Ik was erg geraakt door dit beeld: het oogt zo zorgeloos, net alsof dat verleden er niet is geweest en alsof de koloniale overheersing niet speelt. Het is net een filmset. Iedereen is gewoon lekker bezig. Robert Soubllette en zijn zoon Tito – de meest gerenommeerde fotografen op het eiland – waren in dit soort documentairefotografie gespecialiseerd, naast panoramafotografie en portretfotografie voor visitekaartjes. De compositie is ook bijzonder, met links die mooie details van drie hoofden uit het raam en in het midden een man die de handelsadministratie bijhoudt. Van het museum mag ik een aantal foto's uit de eregalerij verder onderzoeken, waaronder deze. Er is nog veel dat we niet weten. Wat zat er in die vaten? Curaçaos zeezout of producten uit Venezuela? Curaçao was een doorvoerhaven. En wat doen die paar vrouwen in klederdracht daar?"

OVER HET CONSERVATOREN STIPENDIUM

Jaarlijks kunnen vier junior conservatoren in musea onderzoek- en werkervaring opdoen door het Conservatoren Stipendium. Met een bijdrage van € 25.000 kan de zittende conservator voor een bepaalde periode worden vrijgesteld om aan een onderzoek te werken en kunnen de dagelijkse werkzaamheden door een junior conservator worden overgenomen. Anouk Wittendorp onderzocht het effect ervan tijdens haar stage bij het Cultuurfonds. Uit haar masterscriptie aan de Universiteit van Amsterdam blijkt: de helft van de junioren stroomt door naar een baan als conservator en 33% van hen krijgt een baan binnen de cultuursector.

"De sfeer is relaxed, een groot contrast met de vrouw met kinderwagen"

MAAK KANS OP DE CATALOGUS

Meer lezen over waarom juiste deze 99 foto's in de 'Eregalerij van de Nederlandse fotografie' zijn opgenomen en wat de beelden zo bijzonder maakt? Het Cultuurfonds mag drie exemplaren van de catalogus verloten onder onze donateurs. Kijk op cultuurfonds.nl/acties om kans te maken.

De permanente tentoonstelling 'Eregalerij van de Nederlandse fotografie' is te zien in het Nederlands Fotomuseum in Rotterdam. nederlandsfotomuseum.nl

ZUID-MOLUKKERS, TIEL (1970, ED VAN DER ELSKEN).

"Voor de tentoonstelling hebben we een app gemaakt met mensen die reageren op de foto's en er zo een betekenislaag aan toevoegen. De Molukse meneer die we voor deze foto hebben gevraagd, was ontzettend blij dat er nu eens geen rellende Molukkers werden getoond. In 1970 broeide het wel al in de Molukse gemeenschap en waren Molukse jongeren negatief in het nieuws geweest door hun bezetting van de Indonesische ambassade. Maar hier zien we een stel modieus geklede Moluk-

kers die aan het chillen zijn bij de auto die de jongeman met het witte T-shirt heeft gekocht. Dat weten we omdat hij twee jaar geleden naar het museum kwam toen de foto voor het eerst werd getoond. Waarschijnlijk waren ze heel trots dat hij die auto kon bezitten. De sfeer is relaxed, een groot contrast met de vrouw met kinderwagen. Zie hoe ze frons. Over het ontstaan van deze foto weten we niks. Waarschijnlijk is het een opdracht, want Ed van der Elsen werkte indertijd in zijn vrije werk juist veel in zwart-wit. Toch is het een typische Van der Elsen: mensen in hun habitat, documentair, vluchtig. Een echte mensenfotograaf." –